

مراحل رشد و تربیت

کودک

به اهتمام: فتانه نوری، زهرا الشعری، صدیقه نیازی، مهسا لهراسی

دبیر ارجمند: سرکار خانم کیقبادی

کلاس ۳/۳

سال تحصیلی ۸۲-۸۳

مدرسه راهنمایی شاهد عفاف

ناحیه ۳ کرج

فهرست منابع

- شیوه های برخورد با کودکان، نویسنده: محمد علی سادات
- نحوه ی رفتار والدین با فرزندان، نویسنده: دکتر یدا... جهانگرد
- روان شناسی بالینی کودک، جلد اول: نویسندگان: دکتر فرخی لطفی، دکتر شهرام وزیری
- روانشناسی رشد کودکان و نوجوانان، نویسنده: مولی و راسل اسمارت، مترجم:

سوسن سیف

«فهرست مطالب»

صفحه

عنوان

- مقدمه
- از تولد تا سه سالگی
- از سه سالگی تا هفت سالگی
- بازی کودک
- رشد کودک
- منظور کودک از گریه کردن
- و در آخر

مقدمه

مظاهر طبیعت و تمام موجودات از اجداد به وجود آمده اند، هیچ موجودی با موجود دیگر همسان نیست، آیا هرگز فکر کرده اید؛ برای تولد انسان با تولد سایر موجودات همسان نیست؟ و برای چه نوزادی گنجشک ها، مورچه ها و سایر حیوانات مانند انسان به دنیا نمی آیند؟ برای چه ماهیان برای تکثیر جنس خود تخم ریزی می کنند و اگر انسان هم مثل مورچه ها به دنیا می آمد چه عیبی داشت؟ و بالاخره برای چه تمام عوامل طبیعت همسان نیستند و هر کدام برای خودشان مقرراتی جداگانه دارند؟

البته ما نمی توانیم به اسرار خلقت اعتراض کنیم. زیرا چیزی نمی دانیم و آن چه را که می دانیم ناقص و بدون دلیل است، اما لا اقل حق آن را داریم که علت بسیاری از این ناهمسانی ها را بدانیم و لا اقل برای چه نوزادهایی انسان وقتی به دنیا می آیند هیچ چیز منی دانند، هوش و عقل و ادراک ندارند و اگر پدر و مادر از این نوزادان پرستاری نکنند خودشان قدرت حفظ نگهداری خود را ندارند در حالی که حیوانات به طور کلی این طور نیستند. و به محض اینکه به دنیا می آیند و یا بعد از دو سه روز به اطراف خود نگاه می کنند، یعنی همه چیز را می بینند در صورتی که نوزاد انسان با این که چشم دارد هیچ چیز را نمی بینند.

حيوانات بعد از به دنيا آمدن هوشيا رو با احساس هستند، اگر به آن ها نزديک شويم احساس ترس می کنند و به گوشه ای فرار می کنند. نوزاد انسان کسی را نمی شناسند و پدر و مادرش را با ديگران فرق نمی گذارد، راه را از چاه تشخيص نمی دهند و به سر راهش هزاران خطر موجود است.

کودک شش ماهه پدر و مادرش را می شناسد و در حالی که یکی دو ماه پيش هيچ کس را نمی شناخت و همه برای او یکسان بودند.

در این دنياي جديد احساس او تبديل به ادراک می شود، مادرش را می بيند و او

را می شناسد، و او را با وجود ديگر فرق می گذارد، و به پدر و به مادر و به

کسانی خود آشنا شده است. در حالی که در روز های پيش چیزی نمی دید.

موجود نابينايی بود که با وجود داشتن چشم چیزی را نمی دید. اما چون چندی

گذشت همه چیز را می بيند ولی آنها را نمی شناسد و چند ماه ديگر که گذشت

هم می بيند و هم آنها را می شناسد و درک می کند. و ديگر مانند سابق مداد يا

قلم را به دهان نمی گذارد. زیرا می داند که مواد خوردنی نيست اما شير را می

نوشد و اگر مادر او را ترک کند بنای گريه می گذارد. از دوری او رنج می برد و

چون زبان دارد با گريه و بی تابی مادرش را صدا می کند. در روزهای پيش دستش

را به آتش می گذاشت. برای اينکه نمی دانست آتش او را می سوزاند. اما امروز

آتش را می شناسد و اگر او را به آتش نزدیک کنید فرار می کند. و با گریه و زاری
مادرش را مجبور می کند که آتش را از او دور سازد، احساس خطر می کند،
مادرش را دوست دارد زیرا احساس محبت می کند.

از تولد تا سه سالگی

نوزاد دارای تحریکات حسی و توانایی مختلف می باشد. زندگی او برخلاف تصور بسیاری از لحظه تولد آغاز نشد. و در واقع بیش از نه ماه از سن او می گذرد. نوزاد پاسخ های حرکتی مختلفی نیز نشان می دهد و توانایی ظاهر نمودن رفتارهای متعدد را دارد. به همین ترتیب پاسخ های عاطفی مانند گریستن از لحظه تولد آشکار است. نیازهای نوزاد عبارتند از: گرسنگی و تشنگی، خواب، دفع، تنظیم حرارت و نیاز به اکسیژن.

دستگاه های بدن او توانایی ارتباط با محیط را به بهترین وجهی دارا می باشند و از این روی ثابت بودن فعالیت های زیستی و تعادلی حیاتی را نشان می دهد، با این همه نوزاد باید با کمک مادرش و در محیطی مناسب نیازهای خود را مرتفع سازد. تکمی انفرادی شامل کیفیات مختلفی می شوند که عبارتند از:

الف: رشد جسمانی که در دو سال اول زندگی سریع می باشد ب) رشد مهارت های حسی- حرکتی (در سالهای اولیه زندگی یادگیری و رسیدگی در ظهور مهارت های مزبور اهمیت دارند) لمس و نگهداری اشیا- کاربرد انگشتان- حرکت- ادراک- عمق و ابعاد سه گانه نیز در همین سال ها به تدریج آشکار شده و مورد کار برد طفل قرار می گیرد ج) تغییرات تکاملی در نیازهای ابتدایی- این تغییرات شامل تکامل تغذیه،

خواب، دفع، جنسیت، هیجان ها، مفاهیم ذهنی، مفاهیم ادراکی، زبان، و شخصیت می گیرند. کودک برای به دست آوردن توانایی سازگاری با محیط باید از چند دوره رشد بگذرد. دوره حسی - حرکتی از تولد تا دو سالگی ادامه دارد و پس از آن دوره‌ی فعالیت های حسی (از ۲ سالگی تا ۱۱ سالگی) و سرانجام دوره فعالیت ها رسمی (از حدود ۱۱ تا ۱۴ سالگی) ظاهر می شوند. هر یک از دوره های تکاملی دارای خصوصیت متفاوتی است. در انتهای دوره حسی - حرکتی نوع تصویر ذهنی ابتدایی در کودک به وجود می آید.

کاربرد علائم و تصورات ذهنی مهمترین پدیده عقلانی و هوشی طفل می باشد. در مورد تکامل مفاهیم ادراکی باید اشاره کنیم به احتمال بسیار نوزاد توانایی تشخیص اشکل را دارد و تا حدودی ادراک عمق نیز در هنگام تولد در او دیده می شود. رشد واقعی مفاهیم بستگی به ظهور زبان دارد. رشد و تکامل زبان بارزترین خصوصیت آدمی است. زبان وسیله ای برای بیان احساس افکار و ارتباط بوده و مهم ترین نقش را در اجتماعی شدن دارد. زبان سه نوع فعالیت را شامل می شود که عبارتند از فعالیت درونی، گیرندگی و بیان کننده گی. نوزاد می تواند اصوات مختلف را ظاهر کند. همچنین با کمک زبان علامتی مانند نشان دادن، نگاه کردن و چنگ زدن نیز سایر نیازهای ارتباطی طفل ظاهر می شود.

معمولا کودک اولین کلمه را در چهل هفتگی می گوید. «یادگیری زبان نقش تقلید و پاداش اهمیت زیاد دارد».

رشد شخصیت از دو سالگی به بعد ملاحظه می شود و قبل از آن نمی توان در مورد شخصیت کودک خردسال بحث کرد. معمولا به صورت الگوهای خاص شخصیت او شکل گرفته و آنچه را بعداً شخصیت واقعیم می خوانیم ظاهر می شود.

در رشد کودک نوفذ والدین نهایت اهمیت را دارد. نقش مادر در اجتماعی شدن طفل، در کیفیت اجتماعی شدن او و حالات عاطفی و هیجانی اش غیر قابل کنترل و انکار

می باشد. محدودیت و تحریک هر دو در این کیفیت موثرند. بررسی و تحقیق مسائلی مانند بی مادری - انواع خاص تحریکات - منع تحریکات حسی و کیفیت تعقیب در مورد اطفال عوامل موثری را در رشد ظاهری می سازند. تمایلات رفتاری نوزادان مورد بررسی علمی قرار نگرفته است. آن چه گزارش شده است جنبه مشاهده دارد. برخی از تمایلات رفتاری اطفال در دو سال اول زندگی عبارتند از الف) تمایلات

اتکایی ب) ناکامی و ارتباط آن با تمایلات اتکایی شامل پرخاشگری و کنجکاوانه ج) تمایلات اجتماعی د) رابطه با همسالان در روابط اجتماعی کتفاوت های فردی نیز وجود دارد. این روابط تقریبا به طور کامل با محیط خانواده ارتباط دارند و این محیط رفتار ابتدا نسبت به افراد بزرگ سال ظاهر شده آن گاه به دیگران تعمیم داده می شود.

از سه سالگی تا هفت سالگی

رشد جسمانی همراه خود تکامل سایر مهارت ها را به وجود می آورد. تکامل مهارت

ادراکی شامل دقت و مجزا کردن بیشتر محرک های بینایی، آموختن خصوصیات

اشیاء، ادراک اجزا در باربر کل، ادراک توجه فضایی می گردد. رشد و تکامل زبان در

دوره های دوم کودکی بسیار چشم گیر است. پیش رفت در کاربرد زبان زمینه را برای

یادگیری های پیچیده تر، تفکر و استدلال و حل مسائل آموذگی می سازد. دوره

جسمی حرکتی از تولد تا دو سالگی ادامه دارد که در انتهای آن علائم بینش و

استدلال در طفل ظاهر می شود. پس از دوره حسی، حرکتی دوره بعدی به نام دوره

فعالیت های حسی آغاز می گردد که شامل دو نیم دوره می باشد. نیم دوره اول از ۲

سالگی تا ۷ سالگی و نیم دایره دوم از ۷ سالگی تا ۱۱ سالگی است. نیم دوره اول به

سه مرحله تقسیم می شود، که به ترتیب به نامهای مرحله هوش تصویری مستقیم،

شکل بندی ها راكد و مرحله ی برزخ یا عملیات مفصلی خوانده می شوند.

رشد زبان و توانایی کاربرد مفاهیم کلامی در دوره دوم کودکی اهمیت خاصی دارد.

محیط کودک می تواند در یادگیری کلامی او بسیار موثر باشد. بزرگ سالان باید

کودک را مجبور کنند تا نیازهای خود را از طریق کلام بیان نماید. ضمنا رشد و تکامل

زبان در طبقات مختلف اجتماعی نیز تفاوت دارد محیط هایی که از نظر فرهنگی فقیه

هستند در تکامل قوای ذهنی و پیشرفت تحصیلی کودک اخلاص می کند. رشد و تکامل شخصیت را از دو جنبه بررسی نمودیم.

ابتدا یادگیری اجتماعی کودک در محیط خانواده را مطالعه نموده و سپس به تاثیر عوامل محیط خارج از خانواده مانند کودکان و گروهی هم سالان پرداختیم. رشد شخصیت را در دوره دوم کودکی اهمیت خاص بیان نمودیم.

ویژگی های شخصی مانند کنجکاوری جنسی - اتکا و استقلال، پرخاشگری انگیزه و موفقیت و برتری طلبی، طبقه بندی جنسی اضطراب و وجدان و اخلاقی در این دوره رشد و تکامل چشمگیری دارند. شخصیت طفل به واسطه درگیری او با دیگران شکل می گیرد. و خانواده در این روابط موثرترین نقش را دارد.

کنجکاوی جنسی به صورت خود نمایی، چشم چرانی، بازی با آلت تناسلی ظاهر می شود. فعالیت جنسی کودک به واسطه منع بزرگسالان ممکن است سبب ایجاد تضاد در او بنماید. والدین باید مسائل جنسی کودک را به طور واقع بینانه تلقی کنند و بدون

وحشت و اضطراب با آن مواجه شوند. انگیزه های پرخاش گری نیز در اطفال مکرراً ملاحظه می شود. معمولاً پرخاشگری به واسطه ناکامی ظاهر می شود و این زمانی است که طفل نتواند به هدف خود دسترسی یابد. آستانه تحمیل ناکامی در اطفال تفاوت دارد. گاه ناکامی کیفیت رجعت (برگشت به حالات ابتدایی تر) را در طفل به

وجود می آورد. ضمناً حالات پرخاشگری بستگی به یادگیری طفل دارد و عامل تشویق نقش مهمی در ظهور آن اجرا می کند کودک را از راه تقلید نیز پرخاشگری را می آموزد. قرار گرفتن در برابر بیک الگوی پرخاشگر سبب ظهور این حالت در طفل می شود و والدین برای ممانعت از ظهور پرخاشگری باید در برابر چنین رفتاری او را تشویق نکنند. انگیزه اتکائی نیز بخش دیگری از شخصیت طفل را تشکیل می دهد. در این مورد نیز هر قدر رفتار اتکایی طفل بیشتر شود بر شدت دفعات آن افزوده می شود. مطالعه انگیزه کسب موفقیت و مهارت استادی نیز اخیراً مورد بررسی قرار گرفته است. کودکانی که خصوصیات اتکا به نفس آنها نیز زیاد است دارای انگیزه کسب و موفقیت زیادی نیز می باشند. کیفیت ترس و اضطراب نیز در اطفال به وضوح دیده می شود. کودک انواع ترس ها و اضطراب ها را یاد می گیرد. مادر نقش موثری در ایجاد ترس در طفل خودش دارد. اضطراب ها را یاد می گیرد. مادر نقش موثری در ایجاد ترس در طفل خودش دارد. اضطراب نیز حالتی ناخوش آیند است و کودک را مجبور می کند رفتارهای خاصی برای مقابله با آن ایجاد می کند. این رفتارها را وسائل دفاعی می نامند. معمولاً وسائل دفاعی ناخودآگاهند یعنی فرد از کاربرد آن ها اطلاعی ندارد. و ضمناً استفاده زیادی از آن ها مناسب نمی باشد. زیرا سبب تحریف واقعیت می گردند. انواع این وسایل زیاد بوده و از میان آنها میان به کناره گیری،

رجعت، انکارکردن، سرکوبی اشاره نمود. همانند سازی فیزیکی از خصوصیات است که در دوره‌ی دوم کودکی کمال اهمیت را دارد. این واژه‌ها اولین بار وسیله‌ی بازی به کار رفته است. و از طریق آن طفل رفتار، گفتار، کردار احساسات و طرز تفکر فردی را که به نام الگو یا مدل همانن سازی خوانده می‌شود تدریجاً نشان می‌دهد. همانند سازی با یک الگوی مورد توجه و جاذب انجام می‌گیرد. این الگو باید برای طفل نقش مثبت داشته باشد. معمولاً کودک می‌کوشد رفتار والدین خود را تقلید کند تا بدین وسیله شباهت میان خودش و آن‌ها را بیشتر سازد. تاثیر همانن سازی در گروه بندی جنسی (تقلید رفتار- ارزش‌ها- گرایش‌ها و علایق گروه جنسی مشابه فرد) و رشد فراخود یا وجدان در خود توجه است. اطفال تا حدود پنج سالگی نقش‌های مربوط به جنسیت خود را می‌آموزند. اساس گروه بندی جنسی در محیط خانواده و از طریق هماهنگی سازی کودک با والد هم جنس خودش به وجود می‌آید. در این مورد نیز تقویت به صورت محبت و مهربان از طرف پدر یا مادر اساسی است. برای نمونه پسران که بیشتر صفات جنسی مردانگی را ظاهر می‌سازند پدرانی نیرومند، صمیمی و مهربان داشته‌اند. علایم رشد فراخور و وجدان نیز در دوره دوم کودکی- سه سالگی تا هفت سالگی- آشکار می‌گردد. کودک رفتار خود را با معیارهای خانواده هم گام می‌سازد و برای این هم گامی پاداش دریافت می‌کند،

بنابراین رفتار دوباره تکرار می شود. احساس گناه کودک از این که کار بدی انجام داده بستگی به رفتار والدینش دارد. انضباط والدین که بر اثر رابطه نزدیک و صمیمی کوک باشد سبب درون فکنی می شود که در نتیجه ایجاد احساس گناه می کند. این کیفیت اساس و پایه اخلاق و وجدان را به وجود می آورد. اخیراً تحقیقات وسیعی در زمینه‌ی رشد شخصیت و یادگیری اجتماعی در خانواده انجام گرفته که در آنها از روش های پرسش نامه و مشاهده استفاده می کنند. در این تحقیقات ارتباط مراحل شخصیتی کودک را با محیط خانواده و روابط والدینش بررسی می نمایند.

جنبه دوم بررسی رشد و تکامل شخصیت از دیدگاه تاثیر عوامل خارجی از محیط خانواده می باشد. به تدریج با رشد جسمانی طفل دنیای وسیع تری در مقابل او قرار می گیرد. که از همسایگان، مهد کودک، کودکان و گروه همسالان تشکیل شده است. این محیط اثرات چشم گیری روی رشد شخصیت طفل خواهد داشت. برای مثال محیط کودکان برخی از رفتارهای کودک را از میان برده بعضی دیگر را تقویت می نمایند. محیط خارج را از جهات تاثیر کودکان در رفتار اجتماعی کودک، تاثیر همسالان در روابط آنها با طفل و سازمان اجتماعی گروه های کودکان مورد بحث قرار دادیم. در مورد محیط کودکان در رفتار اجتماعی کودک، اشاره شد که مربیان و معلمان عموماً زن هستند ولی ماندن یک مادر بالا فاصله خواسته های طفل را بر نمی

آورند. مربی کودکان انتظار دارد طفل اتکاء به نفس بیشتری داشته باشد و نقش موثری در اجتماعی شدن کودک اجرا می کنند.

باید اشاره کنیم تاثیر محیط کودکان از جهات سازگاری فردی و اجتماعی مورد توجه است. برخی از رفتارهای طفل که در محیط خانواده فرا گرفته شده احتمالاً در کودکان تقویت می شوند.

سازمان اجتماعی در گروه های کودکانی نیز از جهت شرکت طفل در آن اهمیت دارد. در کودکان نیز مانند گروه های اجتماعی مقامهای گروهی پس از تشکیل

گروه به سرعت مشخص می گردند. موقعیت گروهی طفل بستگی به عوامل متعدد مانند خصوصیات جسمانی، میزان محبوبیت و حتی نژاد او دارد.

دوره دوم کودکی از جمله کیفیات مرحله سهمی برای نو و رشد شخصیت طفل به شمار رفته است. خصوصیات شخصیتی آتی او را پی ریزی می نمایند.

بازی کودکان

در حقیقت، بازی، این فعالیت به خودی خود امت کودکانه، خیلی بهتر از هر فعالیت دیگری، طبیعت و آرزوهای کودک را به ما می شناسد، مطالعه بازی ما را در قلب

توصیفی ترین تملک کودکی جای می دهد.

مطلب دیگری که بازی ما را در سطح کودکی با حق می گذارد. برای درک این مطلب می بایست بازی را با کار تحصیلی مقایسه نمود، کارآمدی بازی می تواند به خوبی توانایی های در حال عمل کودک را آشکار سازد ولی اگر بزرگ سال برای هدایت این توانایی به طرف بهترین مسیر، بصیرت نداشته باشد. آن ها بیهوده باقی می مانند، چنین است هدف تعلیم و تربیت، و به این دلیل است که تا به این اندازه فعالیت تحصیلی با بازی آزاد تفاوت دارد. حتی باید پا را فراتر نهاد. ما دیدیم که تا چند اندازه بازی کودکانه مدل ها و قواعدش را از فعالیت های بزرگسالان اخذ می نمایند. ولی از طرف دیگر باید در نظر داشت که از بعضی لحاظ بازی کودکان ما تأسیسی بزرگ سالانه است.

این بزرگسال که زنگ تفریح را پیش می برد این بزرگسال است که اغلب اوقات فرا علم آورندهی قواعد بازی و به مثابه حافظ گنجینه آیین کودکانه می باشد.

وقتی که بزرگسال ناگزیر به انجام وظیفه تامین نمودن و سرپرستی کردن بازی است کودک خود را برای ابداع آنها بی لیاقت نشان می دهد. کودکان که به خوبی تغذیه و پذیرایی ولی بیش از اندازه به خود واگذار گردیده اند، تنها قابلیت انجام بازی های ابتدایی را دارند که برای توسعه دادن زبان، تخیل و کنترل خودداری شایستگی نمی باشد. این گویای این مطلب است که اگر بازی برحسب ظاهر منحصر به امت کودکانه

باشد تا به حال به وسیله بزرگ سال مشروط، و تقریباً به وسیله فرهنگ بزرگسالان بر پا گردیده است. به دلیل قوی تر، موسسه تحصیلی تاسیس بزرگسالان است. وقتی که بازی به آزمودن زمان حاضری محدود می گردد، کودک را تنها در قلمرو و هم قدرانش وارد می کند. در یک محیط تحصیلی مخصوص بزرگسال به او اجازه تدارک دیدن ورود بلافاصله به دنیای بزرگسالان را می دهد.

رشد کودک

میدان عمل رشد و تکامل کودک آگاهی و دانش را از جهات مختلف فراهم نموده و در زمینه های گوناگونی به کار می بندد و میتوان آن را هم تئوری و هم عملی دانست. تعداد زیادی از متخصصین بهداشت و رشد در رشته کودکان تخصص خود را می گذرانند.

پزشکان متخصص کودکان علاوه بر معالجات کودکان روش هایی در مراقبت از آنها ارائه و والدین را وادار به اجرای این روش ها در مورد فرزندانشان نموده اند. محققین رشد و تکامل بررسی هایی انجام داده اند که براساس بررسی های طولی مطالعات تئوری و عملی می باشد. روانشناسی رشدی با رشد و تکامل روانی در دوران زندگی سر و کار دارد. و عطف توجه اولیه آنها روی کودکان بوده و شامل حیوانات نیز می گردد اولین روانشناسی رشد، مطالعات خود را روی فرزندان خویش آغاز کرد. جی -

استانلی های روش های جدید بر بررسی را ارائه نمود و روان شناسی کودک را در آمریکا پایه گذاری کرد. جان واتسون یک رفتارگرا بود. آرنولد گزل هنگام توسعه روش های جدید مشاهده و آزمایش کودکان روی فردیت و بلوغ تاکید می نمود. هارلو روانشناس حیوانی بررسی های با ارزشی درباره روابط عاطفی و مادر فرزندی میمونها انجام دادن لوئیس ترمن آزمایش هوشی نستی آمریکا را که تاثیر زیادی روی کودکان و سیستم آموزشی داشت و همکاری با تعداد دیگری از روانشناسان شروع نمود. تئوری های شناختی تکامل پیازه اثرات زیادی در بر داشت. بعضی از عقائد و نظریات ناشی از آزمایش های بهره هوشی را تحت تاثیر قرار داده و موجب مدها بررسی تحقیقات گردید. مفاهیم روانکاوی زیگموند فروید قسمتی از بافت فکری آمریکا را به وجود آورد و بدین وسیله روش ها و تئوری او به طور وسیعی به کار گرفته شد دوره هایی که همان جنسی- روانی او اساس کار اریکسون شد که تئوری اجتماعی روانی را بنا نهاد مسئله بیولوژیکی- اجتماعی توسط زیست شناسان جامعه شناسان، متخصصان ژنتیکی و سایرین با توجه به منابع رفتاری در محیط وراثت مورد بررسی قرار گرفت مسائل مورد بررسی عبارتند از وراثت بر پایه الگوهای اثرات متقابل، سازگاری نمونه های موجودات در تنازع بقاء تمایل رفتارهای جنسی و ارتباط آنها با سازمان های اجتماعی.

نوزاد تازه تولد یافته حتی پس از قطع ارتباط او با مادر از طریق بریدن بند ناف ارتباط آنها با یکدیگر قطع نمی گردد. کار این سیستم دو عضوی لازم و ملزوم یکدیگر بوده و هر یک از آنها جهت اجرای عملیات سیستم بدنی خود به نیازمندی دیگری ها پاسخ می دهد. کودک بدون مراقبتی که از عهده مادر ساخته است نمی تواند زندگی نماید (البته چنین کودکی بدون مراقبت که از عهده مادر ساخته است نمی تواند زندگی نماید).

عمل تغذیه نوزاد پس از تولد از حالت جذب مواد لازم توسط جفت به حالت خوردن غذا از طریق دهان و فرو بردن در معده تغییر می نماید. مکانیسم های تغذیه ای نوزاد انسان از قبیل تاثیر متقابل جستجوی تغذیه کردن و بلعیدن همگی هنگام تولد خود را بروز می دهند آرواره کوچک پایینی چانه و گونه های نوزاد عمل مکیدن را آسان می نماید.

منظور کودک از گریه کردن

اولین موضوعی که یک پدر و مادر جوان با آن مواجه می شوند این است که چرا کودک گریه می کند سپس رفع نیازهای اوست یک نفر مراقب کار آزموده می داند که گریه کودک برای چیست و چگونه باید نیاز او را برطرف کرد مراقبت کودک به علت اصلی توجه دارد و چه مدت است که کودک غذا خورده است؟ آیا سرما یا گرما او را

اذیت می نماید؟ حرکت کودک در سال اول تولد به صورت خزیده و در سال دوم به صورت راه رفتن انجام می گردد از همان ابتدا که کودک هنگام خوابیدن می کند سر خود را بالا نگه می دارد.

و در آخر:

«و در آخر سپس فراوانی خداوندی را که انسان را آفرید و به نیرو داد و به نیروی او جهت و به جهت او حرکت و به حرکت او هدف نهاد که همانا هدف نمای خود اوست»

میدان عمل رشد و تکامل کودک آگاهی و دانش را از جهات مختلف فراهم نموده و در زمینه های گوناگون به کار می بندد. و می توان آن را هم تئوری و هم عملی دانست. تعداد زیادی از متخصصین بهداشت و رشد در رشته کودکان تخصص خود را می گذرانند. پزشکان متخصص کودکان علاوه بر معالجات کودکان روش هایی در مراقبت از آنها ارائه و والدین را وادار به اجرای این روش ها در مورد فرزندانشان نموده اند. محققین رشد و تکامل بررسی هایی انجام داده ان که براساس های طولی پی گیری مطالعات تئوریک و عملی می باشد. روانشناسی رشد با رشد و تکامل و ایمنی در دوران زندگی سر و کار دارد. و عطف توجه اولیه آنها روی کودکان بوده و شامل حیوانات نیز می گردد. اولین روانشناس رشد مطالعات خود را روی فرزندان خودش آغاز کرد. جی - استانلی هال روی های جدید بررسی را ارائه نمود. و روان شناسی کودک را در آمریکا پایه گذاری کرد جان واستون یک رفتار گرا بود. آرنولد گزل هنگام توسعه روش های جدید مشاهده و آزمایش کودکان روی فردیت و بولغ تاکید می نموده. هارلو Harlow روان شناس حیوانی بررسی هایی با ارزشی درباره روابط عاطفی و مادر فرزندی میمونها انجام دادن لوئیس ترمن Lewis Terman آزمایش هوشی سنتی آمریکا را که تاثیر زیادی روی کودکان و سیستم آموزشی داشت با همکاری تعداد دیگری از روانشناسان شروع نمود. تئوری های شناختی تکامل

بیانگر اثرات زیادی در برداشت بعضی از عقائد و نظریات ناشی از آزمایشات بهره هوشی را تحت تاثیر قرار داد و موجب صدها بررسی تحقیقاتی گردید. مفاهیم روانکاوری زیگموند فرودی قسمتی از بافت فکری آمریکائی را به وجود آورد و بدین وسیله روش ها و تئوری او را به طور وسیعی به کار گرفته شد. دوره های تکاملی جنسی و روانی او اساس کار اریکسون شد که تئوری اجتماعی-روانی را بنا نهاد. مسلما بیولوژیکی-اجتماعی توسط زیست شناسان جامعه شناسان، متخصصان ژنتیکی و سایرین با توجه به منابع رفتاری در محیط وراثت مورد بررسی قرار گرفت. مسائل مورد بررسی عبارتند از وراثت بر پایه الگوهای اثرات متقابل، سازگاری نمونه های موجودات در ننازع بقاء تمایل رفتارهای جنسی و ارتباط آنها با سازمان اجتماعی.

نوزاد تازه تولید یافته حتی پس از قطع ارتباط او با مادر از طریق بریدن بند ناف ارتباطی با آنها با یکدیگر قطع نمی گردد کار این سیستم دو عضوی لازم و ملزوم یکدیگر بوده و هر یک از آنها جهت اجرای عملیات سیستم بدنی خود به نیازمندی های دیگری پاسخ می دهد. کودک بدون مراقبتی که از عهده مادر ساخته است نمی تواند زندگی نماید (البته چنین مراقبت هایی را می توان وسیله اشخاص دیگری انجام داد) تلاش برای زنده ماندن، تندرستی، رشد بدنی، هوش و تکلم کودک همگی در اثر کار این

سیستم دوتایی یعنی مادر و فرزند است. رشد و نمود و تندرستی کودک به طور دائم تحت تاثیر اثرات متقابل زندگی مادر و فرزند می باشد. عملیات این سیستم دوتایی مادر فرزندی را می توان یک اکولوژی نامید.

قبل از بریدن بند ناف نوزاد را روی شکم و سینه برهنه مادر قرار می دهند و این وضعیت به مادر و نوزاد هر دو آرامش می بخشد. نوزاد صدای تنفس مادر و ضربان قلب او را همانگونه که در رحم حس می کرد می شنود. مادر نیز وزن کودک خود را به گونه ای که ماه ها تحمل می کرده احساس می نماید. در این حالت کودک همان احساسات قبلی درون شکم مادر را در محیط خارج حس می کند و به مجردی که نوزاد را روی سینه های مادر بخوابانند امکان دارد همان طعم و بوی مادر را حس نماید. چنان چه عمل زایمان به خوبی انجام گردد و کودک تحت تاثیر داروهای مختلف نباشد ساعات اولیه پس از تولد زمان هوشیاری و آگاهی کودک است او با طراوت خیره شده نسبت به صداها عکس العمل نشان داده و چشم ها و صورت خود را باز و بسته می نماید.

عمل تغذیه نوزاد پس از تولد از حالت جذب مواد لازم توسط جفت به حالت خوردن غذا از طریق دهان و فرو بردن در معده تغییر می نماید مکانیسم های تغذیه ای نوزاد انسان از قبیل تاثیر متقابل جستجوی تغذیه مکیدن و بلیعیدن همگی هنگام

تولد خود را بروز می دهند. آرواره کوچک پایینی چانه و گونه های نوزاد عمل مکیدن را آسان می نماید در دو یا سه روز اول سینه های مادر به جای شیر گلستروم ترشح نموده و پس از آن تغذیه نوزاد شروع به ترشح شیر می نماید. گلسترم این ماده زرد و شفاف یک مایع غذایی غلیظی است که از عفونت های معده و روده ها جلوگیری می کند.

اولین موادی که از روده بزرگ نوزاد دفع می گردد عبارتند از مواد انباشته شده از سلول های مرده قبل از تولد ترشحات روده ها، زردآب، مخاط لزج و موادی که نوزاد قبل از تولد توسط مایع آمینوتیک بلیعیده است. پس از سه روز مشخصات مدفوع نوزاد بستگی به نوع تغذیه دارد مشخصات مدفوع نوزادی که از سینه مادر تغذیه می نماید با آنهایی که از سایر شیرها استفاده می نماید متفاوت است.

منظور از گریه کردن کودک

اولین موضوعی که یک پدر و مادر جوان با آن مواجه می شوند این است که چرا کودک گریه می کند. سپس رفع نیازمندی های اوست یک نفر مراقب کارآزموده میداند که گریه کودک برای چیست و چگونه باید نیاز او را برطرف کرد. مراقبت کودک به علت اصلی توجه دارد. چه مدت است که کودک غذا نخورده است؟

آیا سرما یا گرما او را اذیت می نماید؟ آیا پوست او حساسیت و یا خراش دارد؟ آیا روی یک طرف یا یک دست خود خوابیده است؟ مراقب کودک در این موارد سمی می نماید که احتمالی ترین راه ساکت نمودن او را بیابد و اگر ساکن نشد در جستجوی راه دیگری می رود.

حرکت کودک در سال اول تولد به صورت خزیده و در سال دوم به صورت راه رفتن انجام می گردد. از همان ابتدا که کودک هنگام خوابیدن به سینه سعی می کند سر خود را بالا نگاه دارد عمل خزیدن را در وی می توان مشاهده نمود. در سن دو ماهگی خود را روی بازوها بلند می نماید می توان گفت که اکثر نوزادان در هفته های اول تولد عمل خزیدن را انجام می دهند. ولی این حرکات یک نوع عکس العمل حرکتی موقتی است تا این که کودک به رشد و نمو بیشتری جهت انجام حرکات خزیدن واقعی دسترسی پیدا کند. کودک قبل از شروع به راه رفتن حرکاتی را از قبیل بالا نگهداشتن سر و شانه ها نشتن و خزیدن و بالا رفتن از پله ها را انجام می دهد.

برقراری ارتباط

زبان که یک وسیله ارتباطی مخصوص است و هم از لحاظ اجتماعی هم از لحاظ شناخت به برقراری ارتباط کمک می نماید. برقراری ارتباط بین کودکان و سایرین یک نوع فعالیت ضروری اجتماعی می باشد.

برقراری ارتباط غیر کلامی

نوزاد بلافاصله پس از تولد به وسیله گریه نگاه به چمشان اطرافیان برگشتن به طرف صداها و مکیدن شیر با مردم اطراف خود ارتباط برقرار می کند. برازلتون در مورد برقراری ارتباط کودک با سایرین چنین می نویسد: «نوزاد نه تنها به صورت مشاهده کننده خود می نگرد بلکه در این هنگام قیافه جذاب و شادی بخود می گیرد گونه خود را آهسته به طرف صدا می گرداند. به طوری که شخص تماشاگر محذوب این علامات و اشارات کودکان با نگاه و اشارت به پرستاران خود سخن می گوید. این اشارات و بیانات و نگاه ها ادامه یافته تا ارتباط بین آنها با بستگان و سایر مردم برقرار گردد. اشاره کردن با دست حدود ۱۰ ماهگی شروع شده و در ۱۵ ماهگی همه کودکان آن را عملاً انجام می دهند.

ارتباط کلامی

گفتار از ابتدا نقش مهمی را در برقراری ارتباط ایفاء می نماید مراقبین با کودک صحبت می نمایند و او عکس العمل نشان نمی دهد و این عمل به طور دائم و برعکس ادامه دارد نوزاد از ابتدا و قبل از تولد آماده درک و پذیرش صحبت انسان و تشخیص آن از سایه صداها و پاسخ دادن به آن می باشد.

رشد و نمو فیزیولوژیکی و حسی و حرکتی به کودک این امکان را می دهد تا خود را شناخته و از سایرین جدا نماید با شناخت سایر مردم و اثرات متقابل با مردم و اشیاء خود نیز بهتر شناخته می شود. با پیدایش نیازمندی های حس اعتماد هم به وجود آمدن و انگیزش احتمالی نیز تجربه خواهد شد با تصمیم گیری صحیح و کنترل نمودن خود و محیط حس خود محوری نیز رشد و نمو گردیده و در زمینه های خود سایر مردم و اشیا رشد و توسعه می یابند. سیستم های رفتاری اجتماعی عاطفی برای کمک نمودن به انگیزه رشد و نمو کودک با هم هماهنگ می گردند. سیستم خویشاوندی و بستگی برای ارتباط دادن کودک با خانواده و سایرین به وجود می آید. در سال اول تولد اختلافات فردی و اجتماعی شدن بین کودک و همسالان او مشاهده می گردد. سیستم کنجکاوری و کاوش با سیستم بستگی و خویشاوندی جهت کمک به رشد و نمو حسی و حرکتی با هم هم آهنگ می گردند و همچنین با هم آهنگی سیستم ترس و احتیاط با سیستم بستگی و خویشاوندی کودکی را از اشخاص ناشناس روز نگه داشته و از خطر محفوظ می دارد ورود یک کودک به خانواده به یکدیگر را تغییر می دهد و والدین با قبول نقش جدید در ارتباطات خود علاوه بر کودکانشان تجدید نظر به عمل می آورند و رفتار و حرکات فرزندان بزرگتر نیز تغییراتی حاصل می شود.

